

Srijeda 14. rujna 2016.

P8_TA(2016)0344

Nedavni događaji u Poljskoj i njihov učinak na temeljna prava utvrđena u Povelji Europske unije o temeljnim pravima**Rezolucija Europskog parlamenta od 14. rujna 2016. o nedavnim događajima u Poljskoj i njihovu utjecaju na temeljna prava utvrđena Poveljom Europske unije o temeljnim pravima (2016/2774(RSP))**

(2018/C 204/11)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovore, a posebno članke 2., 3., 4. i 6. Ugovora o Europskoj uniji (UEU),
 - uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
 - uzimajući u obzir Ustav Republike Poljske,
 - uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima i relevantnu sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. ožujka 2014. naslovljenu „Novi okvir EU-a za jačanje vladavine prava” (COM(2014)0158),
 - uzimajući u obzir svoju raspravu od 19. siječnja 2016. o stanju u Poljskoj,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. travnja 2016. o stanju u Poljskoj ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir mišljenje Komisije o vladavini prava u Poljskoj usvojeno 1. lipnja 2016.,
 - uzimajući u obzir preporuku Komisije od 27. srpnja 2016. o vladavini prava u Poljskoj,
 - uzimajući u obzir mišljenje stručnjakâ Vijeća Europe od 6. lipnja 2016. o tri nacrtâ zakona o poljskim javnim medijima,
 - uzimajući u obzir mišljenje Venecijanske komisije od 11. ožujka 2016. o izmjenama Zakona o Ustavnom sudu Poljske od 25. lipnja 2015.,
 - uzimajući u obzir mišljenje Venecijanske komisije od 13. lipnja 2016. o Zakonu od 15. siječnja 2016. o izmjenama Zakona o policiji i nekih drugih zakona,
 - uzimajući u obzir izvješće povjerenika za ljudska prava Vijeća Europe od 15. lipnja 2016. nakon njegova posjeta Poljskoj od 9. do 12. veljače 2016.,
 - uzimajući u obzir članak 123. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da se Europska unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina, budući da su te vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca (članak 2. UEU-a, koji je poljski narod odobrio na referendumu održanom 2003. godine);
- B. budući da se u članku 6. stavku 3. UEU-a potvrđuje da temeljna prava, kako su zajamčena Europskom konvencijom o ljudskim pravima i kako proizlaze iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, čine opća načela prava Unije;

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0123.

Srijeda 14. rujna 2016.

- C. budući da Europska unija funkcionira na osnovi pretpostavke uzajamnog povjerenja da države članice poštuju demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava, kao što je zapisano u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i Povelji o temeljnim pravima;
- D. budući da je u članku 9. Ustava Poljske zapisano da Republika Poljska poštuje obvezujuće međunarodno pravo;
- E. budući da je vladavina prava jedna od zajedničkih vrijednosti na kojima je Europska unija osnovana i da je Komisija, zajedno s Parlamentom i Vijećem, prema Ugovorima odgovorna za jamčenje poštovanja vladavine prava kao temeljne vrijednosti naše Unije i da se mora pobrinuti za to da se prava, vrijednosti i načela Europske unije poštuju;
- F. budući da je neovisnost pravosuđa upisana u članak 47. Povelje o temeljnim pravima i članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i da je ona nužan uvjet za demokratsko načelo diobe vlasti, što odražava i članak 10. poljskog Ustava;
- G. budući da su dioba vlasti i neovisnost pravosuđa srž demokratskog sustava i da ne smiju biti ugrožene;
- H. budući da su nedavni događaji u Poljskoj, posebno spor o sastavu i funkcioniranju Ustavnog suda, te neobjavlivanje presuda Ustavnog suda izazvali zabrinutost u pogledu poštovanja vladavine prava;
- I. budući da je Venecijanska komisija u svom mišljenju o izmjenama Zakona o Ustavnom sudu pozvala poljska državna tijela da presude Ustavnog suda objave, u potpunosti poštuju i izvrše, te naglasila da će spomenute izmjene ozbiljno ugroziti rad Suda i učiniti ga nedjelotvornim u njegovoj funkciji čuvara Ustava;
- J. budući da je paraliza Ustavnog suda navela Komisiju na pokretanje dijaloga s poljskom vladom u sklopu okvira za vladavinu prava kako bi se zajamčilo poštovanje vladavine prava; budući da je Komisija, nakon intenzivnog dijaloga s poljskim vlastima i u svjetlu činjenice da poljska vlada nije ostvarila napredak u rješavanju ustavne krize, smatrala nužnim formalizirati svoju ocjenu aktualne situacije u obliku mišljenja;
- K. budući da, unatoč dodatnim razgovorima s poljskim vlastima, pitanja koja čine prijetnju vladavini prava u Poljskoj nisu razriješena na zadovoljavajući način i da Komisija smatra da u Poljskoj postoji sistemska prijetnja vladavini prava; budući da je stoga dala konkretne preporuke poljskim vlastima o hitnom rješavanju pitanja koje ona smatra problematičnima;
- L. budući da je svrha okvira za vladavinu prava razriješiti sistemske prijetnje vladavini prava u bilo kojoj od država članica Europske unije, posebno u situacijama u kojima se one ne mogu uspješno riješiti postupcima za utvrđivanje povrede i kad se „mehanizmima za zaštitu vladavine prava” koji postoje na nacionalnoj razini te prijetnje više ne mogu djelotvorno ukloniti;
- M. budući da je Europska unija privržena poštovanju slobode i pluralizma medija i prava na informiranje i slobodu izražavanja, što je utvrđeno u članku 11. Povelje o temeljnim pravima i članku 10. Europske konvencije o ljudskim pravima, a to se odražava i u članku 14. poljskog Ustava;
- N. budući da već usvojene i novopredložene izmjene poljskog Zakona o medijima, posebno kad je riječ o upravljanju javnim medijima te njihovoj uredničkoj slobodi i institucionalnoj autonomiji, izazivaju zabrinutost glede poštovanja slobode izražavanja odnosno slobode i pluralizma medija;
- O. budući da su stručnjaci Vijeća Europe, nakon dijaloga na razini stručnjaka održanog s poljskim vlastima o paketu nacрта tri zakona o javnim medijima, zaključili da su potrebna poboljšanja, posebno u području upravljanja, sadržaja i javne zadaće tih medija te zaštite novinara;

Srijeda 14. rujna 2016.

- P. budući da su pravo na slobodu i sigurnost, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života te zaštita osobnih podataka utvrđeni člancima 6., 7. i 8. Povelje o temeljnim pravima i člancima 5. i 8. Europske konvencije o ljudskim pravima, ali i člancima 31. i 47. poljskog Ustava;
- Q. budući da je Venecijanska komisija u svom mišljenju o izmjenama Zakona o policiji i nekih drugih zakona zaključila da postupovna jamstva i bitni uvjeti koji su Zakonom o policiji određeni za provedbu tajnog nadzora nisu dostatni za sprječavanje njegove pretjerane upotrebe i neopravdanog uplitanja u privatni život i zaštitu podataka pojedinaca; s tim u vezi podsjeća da su i Sud EU-a i Europski sud za ljudska prava naglasili da je potrebno uvesti učinkovite mehanizme nadzora, po mogućnosti uz sudsku kontrolu, kako bi se zajamčio nadzor takvih aktivnosti;
- R. budući da je novi Protuteroristički zakon razlog za sličnu zabrinutost, posebno u vezi s usklađenošću s člancima 5., 8., 10. i 11. Europske konvencije o ljudskim pravima i poljskim Ustavom;
- S. budući da Europska komisija smatra da, dokle god Ustavni sud ne može u potpunosti provoditi ustavni nadzor, ne postoji stvarna kontrola usklađenosti s Ustavom zakonodavnih akata kao što su posebno osjetljivi novi zakonodavni akti koje je nedavno usvojio Sejm, a to znači i s ustavnim odredbama o temeljnim pravima;
- T. budući da je Venecijanska komisija sastavljena od neovisnih stručnjaka za ustavno pravo koje imenuju sve članice Vijeća Europe, uključujući i Poljsku, i da njezino mišljenje predstavlja tumačenje obveza članica Vijeća Europe o vladavini prava i demokraciji s najvećim autoritetom; budući da je aktualna poljska vlada izravno zatražila mišljenje Venecijanske komisije;
- U. budući da su pravo na pošteno suđenje, pretpostavka nevinosti i pravo na obranu utvrđeni člancima 47. i 48. Povelje o temeljnim pravima i člankom 6. Europske konvencije o ljudskim pravima, ali i člancima 41., 42. i 45. poljskog Ustava;
- V. budući da je povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe u svom izvješću nakon posjeta Poljskoj zaključio da se nedavno usvojenim izmjenama Zakona o kaznenom postupku i Zakona o tužiteljstvu ugrožavaju pravo na pošteno suđenje u kaznenom postupku, pretpostavka nevinosti i pravo na obranu, posebno u slučajevima kad nije utvrđena dovoljna zaštita za izbjegavanje zloupotrebe ovlasti, kao i načelo diobe vlasti;
- W. budući da je prema Povelji o temeljnim pravima, Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava spolno i reproduktivno zdravlje žena povezano s nizom ljudskih prava, između ostalog i s pravom na život i dostojanstvo, zaštitom od nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, pravom na dostupnost zdravstvene zaštite, pravom na privatnost, pravom na obrazovanje i zabranom od diskriminacije, a sve to odražavaju i odredbe poljskog Ustava;
- X. budući da je učinkovita, nepristrana, profesionalna i politički neutralna javna uprava osnovno obilježje demokratske vlasti, te budući da je novim Zakonom o javnoj upravi, čini se, to načelo ugroženo, kao i članak 153. poljskog Ustava;
- Y. budući da je poljski Ustavni sud proglasio da je niz odredbi zakona usvojenog 22. srpnja 2016. i dalje neustavan;
- Z. budući da je poljski ministar okoliša odobrio plan za povećanje dobivanja drva u šumi Białowieża; budući da je, kad je Nacionalno vijeće za očuvanje prirode iznijelo prigovor na plan, vlada zamijenila 32 od njegovih 39 članova; budući da je Komisija 16. lipnja 2016. pokrenula postupak radi utvrđivanja povrede prava u šumi Białowieża;

Srijeda 14. rujna 2016.

1. ističe da je od ključne važnosti zajamčiti puno poštovanje zajedničkih europskih vrijednosti iz članka 2. UEU-a i poljskog Ustava, kao i temeljnih prava utvrđenih Poveljom o temeljnim pravima;
2. ponavlja svoj stav iznesen u Rezoluciji od 13. travnja 2016. o stanju u Poljskoj, posebno u vezi s paralizom rada Ustavnog suda, čime se ugrožavaju demokracija, temeljna prava i vladavina prava u Poljskoj;
3. izražava žaljenje i zabrinutost zbog toga što dosad nije pronađeno kompromisno rješenje i što preporuke Venecijanske komisije od 11. ožujka 2016. nisu provedene; isto tako izražava žaljenje zbog odbijanja poljske vlade da objavi sve presude Ustavnog suda, uključujući i one od 9. ožujka 2016. i 11. kolovoza 2016.;
4. pozdravlja odlučnost Komisije da nastavi konstruktivan i produktivan dijalog s poljskom vladom radi iznalaženja brzih i konkretnih rješenja za prethodno navedene sistemske prijetnje vladavini prava; ističe da se taj dijalog mora voditi nepristrano, da se mora zasnivati na dokazima i odvijati se u duhu suradnje, ali da istodobno treba poštovati nadležnosti Europske unije i njezinih država članica, u skladu s Ugovorima i načelom supsidijarnosti;
5. prima na znanje usvajanje mišljenja Komisije i njezinu kasniju preporuku u sklopu okvira za vladavinu prava nakon ocjenjivanja stanja u Poljskoj; očekuje da će Komisija Parlamentu omogućiti pristup tom mišljenju, u skladu s Prilogom II. Okvirnom sporazumu o odnosima Europskog parlamenta i Europske komisije;
6. poziva poljsku vladu da surađuje s Komisijom na temelju načela lojalne suradnje, kako je navedeno u Ugovoru, te je poziva da tri mjeseca koja joj je dala Komisija iskoristi za to da sve stranke zastupljene u poljskom Sejmu potakne na pronalaženje kompromisa kojim bi se riješila trenutačna ustavna kriza uz puno poštovanje mišljenja Venecijanske komisije i preporuke Europske komisije;
7. poziva Komisiju da kao čuvarica ugovora nadgleda – što je sljedeći korak – način na koji poljske vlasti provode preporuke te da pritom Poljskoj pruža svu moguću pomoć u pronalaženju odgovarajućih rješenja za jačanje vladavine prava;
8. zabrinut je, s obzirom na to da Ustavni sud ne funkcionira, zbog nedavnog brzog razvoja situacije na području zakonodavstva u drugim poljima bez odgovarajuće rasprave te poziva Komisiju da ocijeni sukladnost usvojenog zakonodavstva s primarnim i sekundarnim zakonodavstvom EU-a te s vrijednostima na kojima se Unija temelji, uzimajući u obzir preporuke Venecijanske komisije od 11. lipnja 2016. i povjerenika za ljudska prava Vijeća Europe od 15. lipnja 2016. i preporuke Komisije o vladavini prava od 27. srpnja 2016., a posebno:
 - Zakon o javnim medijima imajući u vidu potrebe za okvirom kojim se uređuje pružanje javnih medijskih usluga kako bi se zajamčilo da javni mediji daju neovisan, nepristran i točan sadržaj koji odražava raznolikost poljskog društva, te imajući u vidu relevantnu sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava i pravnu stečevinu EU-a u audio-vizualnom medijskom području;
 - Zakon o izmjeni Zakona o policiji i nekih drugih zakona imajući u vidu njegovo neproporcionalno zadiranje u pravo na privatnost i nekompatibilnost općeg masovnog nadzora i obrade velikog broja osobnih podataka građana sa sudskom praksom Europske unije i Europskog suda za ljudska prava;

Srijeda 14. rujna 2016.

- Zakon o izmjeni Zakona o kaznenom postupku i Zakona o tužiteljstvu imajući u vidu potrebu poštovanja pravne stečevine EU-a u području postupovnih prava i temeljnog prava na pošteno suđenje;
 - Zakon o izmjeni Zakona o javnoj upravi imajući u vidu ozbiljnu opasnost politizacije poljske javne uprave, čime bi se ugrozila nepristranost javne uprave;
 - Zakon o protuterorizmu imajući u vidu ozbiljnu prijetnju pravu na privatnost i pravu na slobodu izražavanja zbog povećanja ovlasti Agencije za unutarnju sigurnost bez odgovarajuće pravosudne zaštite;
 - ostala pitanja koja su razlog za zabrinutost jer mogu predstavljati kršenje zakonodavstva EU-a, sudske prakse Europskog suda za ljudska prava i temeljnih ljudskih prava, uključujući i prava žena;
9. poziva Komisiju da Parlament redovito i detaljno transparentno informira o ostvarenom napretku i poduzetim mjerama;
10. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe te predsjedniku Republike Poljske.
-